

21. Východní Asie (Japonsko, Čína)

Povrch Asie

Východní Asie je vyplněna vysočinami střední Číny, dvě rozsáhlé nížiny – Madžuská a Velká čínská nížina, hornatý Korejský poloostrov omývaný Japonským a Žlutým mořem Tichého oceánu. Ostrovní stát Japonské leží na hornatých ostrovech s bohatou sopečnou a seizmickou činností a ostrov Tajvan je oddělený Tchajwanským polostrovem. Západní část východní Asie je bezodtoková (řeky končí v poušti nebo jezerech). Východ je odvodňován velkými řekami Huang he (Žlutá řeka), Chang Jiang a ostatními do Tichého oceánu.

Podnebí

Většina území se nachází v mírném podnebném pásu, jižněji položené oblasti jsou ovlivňovány subtropickým podnebí a jih tropickým podnebí. V horách je pak drsné vysokohorské podnebí. Západ má extrémně kontinentální klima. Na východě se projevuje monzunové proudění.

Obyvatelstvo

Obyvatelstvo je nerovnoměrně rozmístěné. Nejméně jsou osídleny pouště a horské oblasti Mongolska a západní Číny. Dolní toky řek jsou naopak přelidněny. Podstatná část obyvatelstva žije na venkově. Největší urbanizace je v Korejské republice, kde ve městech žije přes 80% obyvatel a v Japonsku, kde asi 77%. V Číně je také jeden z největších přirozených přírůstků. Národnostní složení je pestré. Výrazně dominují Číňané, Japonci a Korejci. Hlavními náboženstvími jsou taoismus a konfucianismus a šintoismus v Japonsku.

Hospodářství

Jediným ekonomicky vyspělým státem je Japonsko, které se řadí do G7. Ke středně rozvinutým státům patří Asijské tygří (Korejská republika a Taiwan). Korejská republika je jako jediný tygr země s rozvojem hutnictvím, těžkým strojírenstvím (kvalitní uhlí a železná ruda), ale k hlavním produktům země patří automobily, elektronika, optika a textilní výrobky.

Taiwan. Taiwan je nově industrializovaná země, v níž je hlavním průmyslovým odvětvím lehký průmysl (hlavně elektrotechnika). Dále počítačová technika. Z rozvojovým agrárním zemím patří Mongolsko, Korejská lidově demokratická republika a Čína.

Zemědělství

většina obyvatel je zaměstnána v zemědělství. Intenzivní zemědělská výroba je rozvinutá především v Japonsku. V zemědělství dominuje rostlinná výroba. Základní plodinou celé oblasti jsou obiloviny, především rýže, pšenice a kukuřice. Významné jsou také brambory, sója, podzemnice olejná a cukrová třtina. Pro vývoz se pěstuje hlavně bavlník, čajovník a tabák.

Živočišná výroba se soustředí na chov prasat a drůbeže. Významný je také rybolov.

Průmysl

Čína, KLDK a Mongolsko jsou zaměřeni hlavně na těžbu surovin, hutnictví a strojírenství. Nově industrializované země Jkorea a Taiwan se specializují na elektrotechniku, přesno mechaniku, výrobu spotřebního zboží. Nejrozsáhlejší průmyslová výroba je v Japonsku (vyspělé hutnictví, energetika, strojírenství, špičková elektronika, moderní chemický průmysl – plasty, cement, papír).

Britské nezávislé území Honkong a portugalské závislé území Macao přešla na základě předchozích smluv pod správu Číny. honkong r. 1997 a Macao r. 1999.

Čína

Je to nejlidnatější země světa, která má asi 1,2mld. obyvatel na rozloze 9,5mil km. Její povrch je převážně hornatý, téměř 70% plochy leží ve výšce nad 1000 m.n.m. Na západě vybíhají z Pamiru velehorská pásma Ťan-šan, Karákoramu a Himaláje. Na jihu se rozkládá Tibetská náhorní plošina a na severu bezodtoké pánve – Tarimská a Džungarská. Na severu je poušť Gobi. Pohoří Čchin-ling-šan je významným klimatickým předělem. Na sever převládá podnebí mírného pásu, na jihu subtropické podnebí.

Říční síť je nerovnoměrně vyvinutá. Na západě jsou rozsáhlé bezodtokové oblasti, východ je odvodňován do Tichého oceánu. Největší řekou Číny je Chang Jiang, po níž plují námořní lodě až do Wuhanu. Dále Huang he.

Území leží v mírném, subtropickém a tropickém pásu.

Vegetace je různorodá - na západě pouštní a stepní rostlinstvo, severovýchodně je sibiřská tajga a najihu lesy mírného pásu a subtropická s tropickou vegetací.

Nerostné bohatství – nachází se zde zásoby černého uhlí. Dále ropa a zemní plyn, bohatá ložiska železné rudy a rudy wolframu, antimonu a manganu. Dále kaolin.

Jednonárodnostní stát, jsou zde hlavně Číňané. Dále např. Čuangové, Ujguři, Mongolové, Tibetané.

Téměř 60% obyvatel je bez vyznání, ale hlavním náboženstvím je taoismus a konfucianismus.

Je to rozvojově agrární stát s velkými rozdíly – pobřeží je ještě jakž takž rozvinuté, vnitrozemí vůbec. V zemědělství pracuje asi 60% lidí. Dominuje rostlinná výroba, základní plodinou jsou obiloviny. Nejvíce se pěstuje rýže, pšenice a kukuřice. Dále brambory, batáty, sója, cukrová třtina, čajovník, čajovník, tabák a ovoce. Chovají zde prasata a drůbež. Suchý západ se využívá k pastevectví ovcí, koní, velbloudů a v Tibetu jaků. Čína má největší rybolov na světě.

Nejvíce je rozvinut těžký průmysl, který využívá surovinové zásoby. Těží se černé uhlí, ropa, zemní plyn, železo, cín, antimon, wolfram. Dále je to hutnictví (největší producent železa a oceli na světě). Strojírenství se orientuje na výrobu dopravních prostředků (nákladňáky, motorky, kola), dále rozvoj elektrotechniky a chemie. Tradičními jsou textilní a potravinářský průmysl.

Vedoucí stranou země je Komunistická strana Číny. Hlavní město je Peking. Historickou dominantou je "zakázané město".

V r. 1951 Čína obsadila Tibet a od té doby Tibet bojuje o samostatnost. R. 1959 proběhlo rozsáhlé povstání, které bylo krvavě potlačeno. Dalajláma odešel do exilu.

Od 2. pol. 70. let se prosazuje politika národních reforem. Jsou vytvořeny zvláštní ekonomické zóny a otevřené přístavy, kde se platí nižší daně, investoři zde najdou levnou pracovní sílu a dovoz a vývoz jsou osvobozeny od cla. Proto se zde soustřeďují průmyslová odvětví náročná na počet pracovních sil.

Japonsko

Japonsko je tvořeno téměř 7000 ostrovy. největšími ostrovy jsou Honšú, Kjúšú, Hokkaidó a Šikoku. Zhruba 80% území je tvořeno horami a vysočinami, pouze při pobřeží najdeme rozsáhlé nížiny. Je to země sopečně a zemětřesně aktivní. Řeky jsou krátké a vodnaté.

Podnebí je monzunové, na jihu subtropické (mořské proudy) na severu mírné. Zimní monzun přináší sníh. Země si uchovává lesní bohatství (60% lesů) – jehličnaté a smíšené lesy.

Nerostné bohatství je malé, větší význam mají zdroje zemního plynu, stavebních a keramických materiálů.

Obyvatelstvo – jedná se o jednonárodnostní stát, menšiny jsou Korejci a Číňané. Vysoká střední délka života.

Obyvatelstvo je nerovnoměrně rozmístěno. Nejvíce v aglomeracích a konurbacích. Horná vnitrozemí je téměř prázdné. Nachází se zde konurbace Tokio-Jokohama; Ósaka-Kóbe-Kjóto a Nagoja-Gifu --> megalopolis Tókajdó, kde žije 52 mil. obyvatel státu. Hlavní náboženství je šintoismus a buddhismus. Menšina křesťanů.

Hospodářství je vyspělé, ale závislé na dovozu většiny surovin. Je to významný světový vývozce kapitálu, investic a nejmodernější technologie. Se svým potenciálem se řadí za USA.

Průmysl je rozsáhlý a komplexní. Ve všech odvětvích se využívá moderní technologie. Hlavními obory jsou hutnictví, strojírenství (lodě, auta – Nissan, Toyota, Honda, Mazda), elektronika (počítače, televizory, videa, magnetofony, rádia (Sony, Hitachi, Toshiba) a hodinky (Seiko)). Dále fototechnika (Minolta, Fuji, Olympus).

Energetika je odkázána na dovoz primárních surovin. Je to 4. největší výrobce elektřiny na světě. 25% jaderné elektrárny. Základ chemického průmyslu je petrochemie. Textilní průmysl je zastoupen bavlnářstvím a výrobou umělého hedvábí. Dále potravinářský, sklářský, keramický a papírenský průmysl.

Zemědělství je intenzivní a vysoce produktivní. Dominuje rostlinná výroba – rýže, pšenice, brambory, batáty, čaj, tabák, chmel, ovoce, vinná réva.

Dále rybolov , chov ústřic a perlorodek.

Doprava je vysoce modernizována, nejvíce je rozvinuta námořní doprava, ale i silniční a dálniční síť nejsou marné. Známa je vysokorychlostní železnice (Hikari na trati Šinkanzen dosahuje rychlosti přes 200 km/hod.)Letecká doprava – Tokio – Heneda. Dále Ósaka, Narita; Sapiro.

Japonsko je konstituční monarchie, vládcem je císař. Vláda na základě parlamentní demokracie.